

Nunatsinni sulisinnaasut tamarmik atorneqalernissaat anguniarlugu, minnerunngitsumillu kalaallinik atorfilinnik qaffakkiartortitsinissamik anguniaqartumik, atorfilinnik pikkorissaasanerup kalaallinut iluaqutaanerumik aaqqissuunneqarnissaanik oqallinnissamik siunnersuut.
(Inatsisartunut ilaasortaq Hans Enoksen, Partii Naleraq)

Akissuteqaat

(Inuussutissarsiornermut, Suliffeqarnermut, Niuernermit Nunanullu Allanut Naalackersuisoq)

Aallarniutigalugu Inatsisartunut ilaasortaq Hans Enoksen siunnersuutaa pillugu qutsavigaara. Siunnersuuteqartup kissaatigaa nunaqavissut pikkorissartinneqartarnerat pillugu oqallittoqarnissaa, soorlu tamanna sulinermik inuussutissarsiuuteqartunut aammalu sulisitsisunut pingaaruteqartuusoq.

Ukiuni kingulliunerumik piginnaangorsaanermit sulianik sorlernik suliniuteqarsimanerput siullermik saqqummiutillaarlara:

Ukiuni 2011-2015-imi kommuninik suleqateqarlutik Naalackersuisut suliffissaaleqisunut immikkut ittunik suliniutinik naammassisaqarsimapput. 2014-imi suliniutit nalilersornerisa takutippaat pikkorissartitsinerup kingornatigut qaammatit arfinillit qaangiuttut peqataasimasuni 55 %-it missaat sulilersimasut imaluunniit ilinniagaqalersimasut. Taamaattumik suliniuteqarneq iluaqutaavoq.

Nuna tamakkerlugu piginnaangorsaanermit neqeroorutit sinneri ilapittuutaapput. Ilinniagaqarsimangitsut piginnaangorsarneri ilaatigut inuusuttut tunngaviusunik atuarfinni atuartitsissutinik pisariaqartitsisunut imaluunniit atuagarsornerunngitsumik piginnaangorsarnermit tunngatillugu Piareersarfinni ingerlanneqartarput, ilaatigullu ”Ilinniagaqarsimangitsunut Piginnaasanik Ineriartortitseqqinneq”-rup (PKU-p), inuussutissarsiorfimmumut suliatigut piginnaasaqarnissamut tunngasumi, kiisalu soorunami ilinniarfeqarfitsinni.

Suliffissanut, ilitsersuinernut pikkorissaqinnernullu qitiusumik ingerlatsiviit siusinnerusukkat Piareersarfiinnik suliffissarsiuussisarfinnillu ineriartorteqqitaapput, tassanilu suliffissaaleqinermi iliuitsit, suliffissarsiorutullu sulilernissamut imaluunniit ilinniakkamik ingerlatseqqilersissallugit.

Suliffissaaleqisut inuusuttut 30-t ataallugit ukiullit immikkut ajornartorsiutaapput, taakkumi suliffeqarfimmut isernissaminnut ajornartorsiuteqarmata, taammattumik inuussutissarsiutinik ilinniarnerni ilinniarnertuunngorniarninilu isersinnaanissaat eqqarsaatigalu, atuagarsornermik qaffassarlugit immikkut iliuuseqarpugut aammalu piginnaasanik ineriartortitsinerit sullivinni sulinissamut ilinniagaqarnermi, siunnersuilluni oqaloqatiginninnerni allallu ilanngullugit. 2015-imi neqeroorutini inuusuttut 800-t missaat peqataapput.

”Ilinniagaqarsimangitsunut Piginnaasanik Ineriartortitseqqinneq”-rup (PKU-p) nuna tamakkerlugu inuussutissarsiutinik ilinniarninik pikkorissartitsinerit sapaatit akunnerinik 3-10-nik sivisussusillit neqeroorutigai, annerusumik suliffinni siuariartorfiusuni atuartitsissutini. Ilaatigut isumassuinermi, illuliornermi-sanaartornermi, aatsitassarsiornermi, imarsiornermi takornariartitsinermilu pikkorissartitsinerit ullumikkut neqeroorutaapput. Ukiullu tamaasa misissuisarnitsigut tamanna iluaqutaasoq ilisimavarput. Pikkorissareernerup kingorna ukioq ataaseq qaangiuttoq PKU-mi pikkorissartuni 39 %-it suliffissaaleqisutut nalunaarsortinneq ajorput.

Taavami inuussutissarsiorfiusuni tamani suliffinni pitsaasuni kalaallit piginnaasallit amerlanerit atorfinitsinneqarnissaat qanoq ililluta sulissutigisinnaavarput?

Atorfinni pingaarutilinni atorfinitsitaanissaq kalaallit qaffasissumik ilinniagaqarsimasut ajornartoqartingilaat. Ajornartorsiutigineruarput Danmarkimi ilinniagaqareernerisa kingornatigut nunatsinnut uterteqqinniarneri. Ajornartorsiut tamanna pingaaruteqarpoq, tassaappummi inuussutut nukissaqarluartut ilinniakkanik sivisunerusumik ingerlatanik naammassisaqarsimasut, taamaattumillu nunatsinnut pingaarutilittut isumalluutissaallutik.

Ajornartussuit taanna iliuuseqarfiginiarlugu maannamut Naalakkersusisut nassuiaatinik marlunnik ingerlataqarput ukiakkut 2015-imi Inatsisartut ataatsimiinerata kingunerisaanik. Taakkunani sulisussarsiorarneq pingaartinneqarpoq aammalu qanoq ililluni nunatsinni nunaqavissut sulisoriinnarneqarsinnaanersut. Nassuiaasiornermi sulisussarsiorarneq pingaartinneqarpoq, taamatullu pisortat suliffeqarfiutaanni piginneqatigiiffiutaanilu pimoorullugu piginnaanngorsaqqinneq, nunaqavisunillu sulisunik ilinniartitsineq.

Taamaalillunilu oqallinneq ammarneqarpoq: Ullumikkut suliassaqarfimmi pingaarutilimmi tassani isumassarsiatialaat amerlanerusut saqqummiunneqarnissaat qilanaaraara.